

СТО ГОДИНИ БЪЛГАРСКА ЛИТЕРАТУРА В БРАЗИЛИЯ

Боян Недев

Съюз на българските преводачи

Този изненадващ факт бе отбелязан на 25.12.2015 в Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ с представяне на поредната бразилска книга: сборник с разкази от класика Машадо де Асис „П(р)оглед“, подбор, превод, предговор Румен Стоянов – преподавател в Катедрата по испанистика и португалистика на СУ „Св. Климент Охридски“. Той изнесе кратка беседа за българо-бразилските литературни отношения, започнали на 17.4.1915 с разказа „Дружество „Въздържание“ от „Бай Ганю“. Прощъпалника го сторва известното хумористично списание „Карета“ („Гримаса“) в Рио де Жанейро. Може би защото не друг, а Щастливеца повлича щастливо крак, броят на книгите в страната континент наближава деветдесет: стихове, романи, мемоаристика, разкази, семантика, хумор, литературознание, публицистика, философия, семиотика, право, дескриптивна геометрия, литературна история, математика, художествена гимнастика.

Честването на тая стогодишнина привлече многобройна публика, сред която и студенти от португалска филология в Софийския университет. Слово за двустранните литературни връзки произнесе министър Рикардо Гера – управляващ бразилското посолство. Пламен Анакиев от издателство „Огледало“ говори за сборника „П(р)оглед“.

Начиная от 1915-а, в Бразилия са излезли Вапцарова стихосбирка, „Снаха“ (Георги Караславов), „Крадецът на праскови“ (Емилиян Станев), „Разкази с тенец“ (Йордан Радичков). По брой на книги първенец е невъзвращенецът Георги Шпатов с 14 заглавия, следван от Цветан Тодоров, Юлия Кръстева, нобелиста Елиас Канети, някои техни работи са преиздадени. Трябва да упоменем бесарабски преселници и техни потомци, сред които Стефан Кинчев с три томчета спомени, Жорже Косиков с три обемисти изследвания (второто с над 700 страници) за бесарабци в Бразилия и Уругвай. Четири са издателствата, основани от българи, в Сан Пауло и Рио де Жанейро, едното именувано „Хемус“. Христо Бояджиев – братов син на Трифон Кунев и бивш дипломат,

в продължение на тридесет години (1961 – 1991) издава в Рио де Жанейро списание „Български преглед“. По този белег то е може би най-дълголетното ни задгранично списание.

Бразилската книжовност идва в България през 1938 г., когато се появяват разкази на Машадо де Асис и Артур Азаведо с общ наслов „Дона Паула“. Точно десет години по-късно започваме да печатаме Жоржи Амаду, чиито произведения ще определят дълго време нашите представи за отечествената му повествователност. Неговия роман „Подземиата на свободата“ (1955) вече прехвърляме в говора ни мил без посредство на трети език. Първата наша книга, преведена пряко на португалски, датира от 1975 г.: Левчевата антология „Обсерватория“, преводач Румен Стоянов.

Онзи 17.4.1915 ознаменува едно тройно първенство: Алековият разказ е първа българска художествена творба в Бразилия, португалоезичеството (осем държави по три материка) и Латинска Америка. Така Народната библиотека косвено чества 100 години българско литературно присъствие в един огромена дял на света, проснал се от САЩ до Огнена земя. Юбилейната година оставя редица изяви с публикации, беседи, и то не само в София, а и в Стара Загора, Монтана, Пловдив, Русе.

100 YEARS OF BULGARIAN LITERATURE IN BRAZIL

✉ **Mr. Boyan Nedev**
Union of Bulgarian Writers
Sofia, Bulgaria